

деността на ромите, че е проблематично „прибирането им като свои“ сред българите, така и демонстрираната тук по явен или дискретен, но пореден начин привързаност към специфизирания цигански (общностно-групово херметизиран) маниер на съществуване. Тоест ако ендогамността вече не е проблем със съдбовно значение за ромите, то спрямо турските ромските отговори и позиции към българите по всички останали въпроси са по-ниски.

Това, разбира се, от една страна, говори или може би трябва да говори за известна самокритичност при реалното оценяване на възможността в този им вид за „социална консумация“ те да бъдат възприети от „другите“ и главно от българския етнос. Тук турците навсякъде депозират по-големи позитивни баланси спрямо приобщаването си към българите – и по отношение на съвместно живеене в квартал, махала, селище и страна, и спрямо възможността да поддържат приятелство, да разговарят и работят с българи.

От друга страна, тъкмо тази, фигуративно казано, „имунна недостатъчност“ на ромите да се синхронизират по съвременен начин с другите и най-вече с българите в тези проблемни пространства се завоалира с декларативността на отговори, които изразяват резервираността им спрямо българите (разбира се, относителна и съизмерима спрямо отговорите на турците) в естествените контрапунктове за това – самосъхранение и херметизираност в собствената жизнена среда, като извор на по-добри душевни възможности и битийни проекции за тях.

Следователно отново хоризонтално-неформалната характеристика на ромското битие обуславя в един предразсъдъчен вариант на социална позиция тази амбивалентност и стремеж към вертикализация, своеобразно „бракосъчетана“ със стабилизиране и относително репродуциране на преферираните страни на циганската битност.

Паралелно с това циганите лансират своите предпочитания към българите и спрямо възможността им да работят съвместно с такива, да ги наемат или да се наемат на работа при тях¹⁸. Така например **94,1 процента от циганите биха работили заедно с българи, което в сравнение с другите етноси е най-високото предпочитание.** 87 процента от ромите биха наели българин на работа при себе си, а 91,5 процента биха се наели на работа при българин. В тези отгово-